

В-к "Сега"

01.08.2011 г., стр.12-13

Общинските фирми в София цъфтят на ръба на фалита

Първите наченки на контрол дадоха резултат, но задлъжнялостта продължава да расте

Къде е възможно една фирма хем да отчита нарастване на печалбата, хем - затъване в дългове? В столичната общинска икономика, разбира се. За този финансов и предприемачески феномен става дума веднъж годишно - когато Столичният общински съвет приема балансовите отчети на фирмите си. Тогава съветниците се замерват около час с числа отляво и отдясно, след което всичко приключва. До края на следващата балансова година.

Отчетите дават не съвсем коректна картина на общинската икономика: фирмите са на печалба и то най-голямата, откакто ГЕРБ е на "Московска" 33 - близо 19 млн. лв. Това е с 5 млн. лв. повече спрямо 2009 г. Не че те са оазис наред кризата. Ръстът на печалбите идва, след като най-сетне в общинските дружества се въведе елементарен контрол и бяха назначени нови ръководства на конкурсен принцип. Заедно с печалбите обаче расте и общата задлъжнялост. И то с много.

Извън балансовите отчети, които очертават само финансовата рамка и често са елементарна еквилибристика, никой не мисли за развитие на дружествата. Какво стои отвъд числата не разбира нито един общински съветник. Дали направените разходи например са целесъобразни и каква е рентабилността на дружествата няма как да се улови в балансовите отчети. Дали и как се изпълняват бизнес плановете на дружествата, с които дойдоха новите ръководства, също не се следи публично. Само от време на време в медиите избухва по някой скандал за високите заплати на ръководствата...

А столицата упорито поддържа неефективни фирми, чието съществуване противоречи на всякаква пазарна логика. Ако не бяха общински, те отдавна да са във фалит или поне в несъстоятелност. Плахите призови за приватизация обаче остават нечути. Резултатът е логичен - тези фирми трупат загуби, задлъжнялостта им расте, а общината няма как да получи дивидент от тях.

Класическият пример е "Галатей", която стопанисва ученическите лагери, и години наред реализира загуби и нито ръководството, нито принципалът ѝ - общинският съвет, предприемат мерки за подобряване на състоянието. През 2009 г. "Галатей" е с 400 000 лв. загуба, за 2010 г. - още 370 000 лв. Междувременно дълготрайните материални

Написано от Боян Стефанов

Вторник, 02 Август 2011 10:20 - Последна промяна Петък, 05 Август 2011 10:22

активи, т.е. лагерите и почивните станции, губят все повече от стойността си, сега изчислена на 4 млн. лв. Общинските съветници дават лоша оценка на ръководството на фирмата, като не го освобождават от отговорност. Порицанието обаче няма да промени положението - решението за "Галатея" пак се отлага за неопределено бъдеще.

Пред дилемата продажбата или кретане е и охранителната "Егида". Въпреки че все още охранява обекти, тя отдавна не е конкурентна на останалите фирми в бранша и губи обществените поръчки дори на общината. София пък не прави нищо - нито я оздравява, нито я продава. Резултатите са катастрофални - загубата е близо 470 000 лв., но задълженията са над 13 млн. лв. Това при 4.3 млн. лв. собствен капитал. А и обектите, които охранява, също намаляват - в края на м.г. са 687 при 964 в края на 2009 г. Трябва да се отбележи, че освен по-ниските приходи с 1.7 млн. лв. или с 23% спрямо 2009 г., "Егида" оптимизира и разходите - с 24% или близо 2 млн. лв. След разкритията на кметството за бившия шеф, който имаше джакузи, фитнес, сауна и барбекю за 600 000 лева и обичаше да се подписва с химикалка за 795 лв., се заговори за продажба на "Егида". Общинските съветници обаче не се наемат да решат съдбата на 829 служители.

"Озеленяване" също е красноречив пример за крадене на общински гръб. При печалба от 470 000 лв. за 2009 г., за м. г. директорът Ненко Ненков е докарал фирмата до загуба от 4000 лв. и сега е клиент на прокуратурата. Ненко Ненков не е никакво наследство от предишното управление на Стефан Софийски, което да вади очите на ГЕРБ. Напротив - на този пост го сложи точно Бойко Борисов, за да спре източването от предишните шефове. Те самите отдавна са в легендите - бяха обзавели фирмата в неприсъщ лукс с порше и мерцедеси и харчеха гориво, сякаш озеленяват от София до Страсбург. Ненков не можа да достигне размаха на предшествениците си, но хитруваше на дребно делеше даже мерцедеса на две, за да се измъкне от примката на обществените поръчки и злоупотребяваше с цветята както може - включително като ги отдаваше на частници под наем срещу храсти.

Без подобни екзотики, но в критична ситуация са транспортните софийски фирми. Като цяло те са в непоклатимо лошо състояние, макар при някои да има известно подобрение. Общият проблем, който се задълбочава през м. г., е тежката задлъжнялост. Общината плаща километър пробег на по-ниска цена на собствените си фирми, отколкото на частните превозвачи. Въпреки това столичният електротранспорт е на печалба от 1.2 млн. лв. при загуба от 807 000 лв. през 2009 г. Ако се гледа само този показател, както правят на "Московска" 33, положението изглежда повече от обнадеждаващо. Само че електротранспортът все още има близо 21 млн. лв. задължения. Добра новина е, че те са намалели с цели 16 млн. лв. спрямо 2009 г. Но новините щяха да са още по-добри, ако дружеството беше събрало вересиите си - над 16.6 млн. лв., които обикновено дължат общината и държавата за преференциалните карти за пътуване в градския транспорт. Дружеството е реализирало близо 53 млн. лв. собствени приходи и има над 10 млн. общинско финансиране. Електротранспортът обаче не изпълнява условието по заема от европейската банка за поддържането на определени финансови показатели заради задълженията на общината към него. "Това може да доведе до обявяването на целия или част от усвоения заем като просрочено изискуем или да попречи на усвояването на неотпуснатата част от заема, ако едноличният акционер - Столична община, не изпълни споразуменията за общинска подкрепа", пише в балансовия отчет.

В автотранспорта ситуацията е по-критична

Одиторите стигат до същия извод, който от "Московска" 33 упорито не искат да признаят. Текущите пасиви (задълженията) надвишават текущите активи с близо 15 млн. лв., което според одиторите "показва съществена несигурност, която може да породи значително съмнение относно способността на дружеството да продължи да функционира като действащо предприятие". Одиторите имат забележки и към системата за вътрешен контрол, която според тях не кореспондира със сложността на сделките. Задълженията растат - от над 42 млн. лв. до над 46 млн. лв. за м. г. На този фон се отчита нищожна печалба от малко над 10 000 лв. 72.4 млн. лв. са приходите на дружеството от основната му дейност - превоз на пътници. Над 14 млн. лв. е полученото финансиране.

Изход от проблемите в тези дружества не се вижда

Разговорът за увеличаване на цената на километър пробег отваря неизменно въпроса за цената на билета, а в идващите предизборни времена едва ли някой ще посегне да го увеличава. В общината така и няма едно мнение кое трябва да определя колко да струва билетчето - социалната поносимост или пазарът.

Центърът за градска мобилност реализира печалба над 3 млн. лв., която се дължи на приходите от "синя зона". Дружеството нае финансов консултант, който срещу 180 000 лв. да предложи реструктурирането му, за да се оптимизира дейността. Какво обаче е препоръчал консултантът се пази по-строго и от най-голямата държавна тайна.

Задълженията на фирмата намаляват, но все още остават значителни - от 55 млн. лв. през 2009 г. на над 35 млн. лв. през м. г.

Фирмата, която управлява метрото, има близо 6 млн. лв. приходи, което я прави най-големия отличник сред общинските дружества. Това означава, че "Метрополитен" ще внесе 1.8 млн. лв. дивидент в кметството. Собствените приходи от билети и карти са 12.5 млн. лв. 3.2 млн. лв. са от реклама - на фона на целия град, който заради невъзможността на администрацията да се наложи над рекламния бранш, събира същата сума. "Метрополитен" има и огромни вземания - в размер на 41.6 млн. лв.

Едно от най-забатачените дружества остава "Софийски имоти"

СОС не освободи ръководството от отговорност, защото то не е отчислило дивидент на общината от печалбата за 2007 г., 2008 г. и 2009 г. - общо за 745 000 лв. На всичкото отгоре дължи и данъци и такси за 553 000 лв. През 2010 г. дружеството е реализирало приходи за 5.6 млн. лв., което е с 243 000 лв. по-малко спрямо 2009 г. Разходите обаче са оптимизирани със 7%. В дружеството работят 38 души със средна заплата от 1102 лв., което го прави най-добре платеното. И за него има решение за приватизация, което не се изпълнява.

От м. г. общината си върна и "Топлофикация" заедно с огромните задължения. Новото ръководство се зае с нелеката задача да оздравява дружеството. Със задължения от близо 430 млн. лв. и вземания от над 330 млн. лв. компанията е в изключително трудна ситуация, от която новите шефове трябва да го измъкнат.

Отличниците в общинската икономика остават пазарите

- всички са на печалба. Те са пример как доброто управление води до подобряване на състоянието им всяка година, въпреки че и те работят в условия на криза. Пазарите отчитат покачване на печалбата с 220% спрямо 2007 г. - от 2 млн. лв. до около 5 млн. лв. през 2010 г. И тук обаче се забелязва общият проблем с липсата на контрол върху ефективността. Пазари "Север" например е похарчил 218 000 лв. за придобиване на

Написано от Боян Стефанов

Вторник, 02 Август 2011 10:20 - Последна промяна Петък, 05 Август 2011 10:22

дълготрайни материални активи, но не е успял да убеди одитора, че това е целесъобразно.

Безспорна заслуга на Бойко Борисов като кмет беше отмяната на порочната практика ръководствата на общинските фирми да се раздават на партиен принцип, а не с конкурс. Дотогава в бордовете на дружествата имаше партийни квоти и всички партии в СОС имаха свои представители. Така дружествата бяха поделени и бе публична тайна коя фирма в сферата на влияние на коя партия е. Това обаче доведе до множество скандали за източване чрез неизгодни сделки и лошо управление, особено в "Софийски имоти", "Галатей", "ВиК", пазарите. По времето на ГЕРБ бе приета наредба, която обвързва заплатите на директорите от финансовите резултати на дружествата. Така след години източване общинските фирми най-после трябваше да започнат да се ръководят чрез ясни правила, а директорите - да се назначават с конкурс.

В мениджърските им договори има цели, които трябва да бъдат постигнати - например определена печалба, инвестиции и т. н. По формула, която отчита всички показатели на дружеството - големина, персонал, печалба, дивидент и др., се изчисляват заплатите. Формулата е променяна два пъти, но все още не е оптимална, защото отчита не толкова какво се прави в дружеството, а какво има. Фирмите с много активи и голям брой служители директно носят коефициент на шефовете си. А финансовият резултат е с много малка тежест.

Проблемът идва от факта, че през годината фирмите не се отчитат постоянно. Общинските съветници от ГЕРБ и БСП признаха, че звеното "Общинска икономика", което трябва да ги следи, е слабо и с малко служители. 5 чиновници искат отчет от всички 24 дружества на всеки 3 месеца.

Балансовите комисии не са в състояние например да преценят т. нар. външни разходи - сметките за телефон, за командировка, за охрана и т. н. Досега бе практика фирмите да не плащат редовно данъците и таксите си. Тази година за първи път от "Московска" изискаха бележка за платени налози. Никой не проверява целесъобразността на направените разходи. В момента ревизии се правят само по сигнал от звеното за вътрешен контрол. Показателно е, че проверката на кмета Йорданка Фандъкова в три от дружествата откри сериозни пропуски и в трите. "Срещите между вътрешния контрол и общинската икономика не трябва да са епизодични, а непрекъснати, да има гъвкава връзка, да се засили икономиката", коментират съветниците. "Сложили сме едни директори, на които никой не е дал цел и посока. Оставили сме ги всеки да си управлява по своя бизнес план. Но трябва да има политика - да залагаш цели за годината", коментира Георги Свиленски (БСП).